

**ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА
СЕКТОР ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА**

**61003 м. Харків, вул. Кооперативна, 13/2
т. 731-31-32**

**НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань за 2019 рік
та інтернет-ресурсів)**

Вип. 27

**Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації
з питань культури і мистецтва Харківської
обласної універсальної наукової бібліотеки**

Харків 2020

НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

БЮСТ ЮРІЮ ПОЯРКОВУ

10 лютого 2019 року в Харкові у тенісному клубі «Унікорт» відкрили бюст легендарному волейболісту Юрію Михайловичу Пояркову.

В останні роки він був почесним президентом клубу «Унікорт».

Автор проекту – Олександр Демченко.

Довідка: У спортивній кар'єрі Юрій Поярков двічі вигравав Олімпійські ігри, а також чемпіонати світу та Європи. У збірній СРСР грав на позиції зв'язуючого. Першим в світі придумав і реалізував волейбольну подачу зверху, за що отримав прізвисько «людина-катапульта». За великі спортивні досягнення ім'я Юрія Пояркова внесено в Книгу Рекордів Гіннеса.

Раніше пам'ять про нього було увічнено *10 лютого 2018 року на фасаді будівлі Харківського національного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди по вул. Алчевських, 29 відкриттям меморіальної дошки* (див. вип.26 «Нові пам'ятники історії та культури Харківської області»).

Джерело інформації:

В «Унікорте» відкрили бюст Юрію Пояркову (фоторепортаж) [Електронний ресурс] // Медиа група «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2019/02/11/v-unikorte-otkryli-byust-yuriyu-poyarkovu-fotoreportazh/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Поярков Юрій Михайлович [Електронний ресурс] // Вікіпедія.- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Поярков_Юрій_Михайлович, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ФЕЛІКСА ЧЕМЕРОВСЬКОГО

21 лютого 2019 року у Харкові по вул. Скрипника,7 відкрили меморіальну дошку народному артисту України, почесному громадянину міста Харкова Феліксу Аркадійовичу Чемеровському.

Дошку встановлено на будівлі *Муніципального центру культурних ініціатив*, де на початку 1990-х був заснований Камерний єврейський театр, керівником якого був Фелікс Аркадійович.

Довідка: Фелікс (Юхим) Чемеровський народився в 1950 році в Києві. У 1972 році закінчив Харківський державний інститут культури, де згодом викладав. Він був автором сценаріїв і головним режисером різних міських та обласних свят – День міста (в 1995-2013 роках), День Незалежності (в 2000-2011), День Перемоги (в 1999-2014), День захисту дітей (1996-2013), а також

концертів, фестивалів і церемоній. Фелікс Чемеровський заснував і очолював

Харківський камерний єврейський театр. Народний артист України, заслужений діяч мистецтв України Фелікс Чемеровський помер 22 лютого 2018 року на 68-му році життя.

У 1999 році Ф.А.Чемеровському було присвоєно звання «Заслужений діяч мистецтв України», в 2009 – звання «Народного артиста України»,

в 2014 – «Почесний громадянин міста Харкова».

Джерело інформації:

В Харькове откроют мемориальную доску Ефиму Чемеровскому [Електронний ресурс] // Городской дозор.- Режим доступу: <http://dozor.kharkov.ua/news/social/1205063.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

На улице Скрыпника установят мемориальную доску Ефиму Чемеровскому [Електронний ресурс] // Харьковские известия.- Режим доступу: <http://izvestia.kharkov.ua/on-line/gorod/1285609.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Открытие мемориальной доски Ф.А. Чемеровскому [Електронний ресурс] // Муниципальный центр культурных инициатив.- Режим доступу: <http://www.culture-centre.kh.ua/ru/events/otkrytie-memorialnoj-doski-f-a-chemerovskomu>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЛЮБОВІ МАЛОЇ

6 березня 2019 року на фасаді будинку по Пушкінському в'їзду, 5 було відкрито меморіальну дошку Почесному громадянину міста Харкова, Герою України, видатному вченому, лікарю Любові Трохимівні Малій.

Бронзова композиція розташована на будинку, де проживала Любов Трохимівна.

Автор меморіальної дошки – харківський скульптор Катіб Мамедов, медики.

Довідка: Любов Трохимівна Мала народилася 13 січня 1919 року в селі Копані Оріхівського району Запорізької області в родині селянина. У 1938 році після закінчення 1-го Харківського медичного інституту працювала лікарем сільської дільничної лікарні. У роки Другої світової війни перебувала в лавах Радянської Армії

на різних медичних посадах.

З 1946 року працювала в Харківському медичному інституті. З 1986 року – директор новоствореного Харківського науково-дослідного інституту терапії Міністерства охорони здоров'я Української РСР (нині – Інститут терапії АМН України).

Автор понад 700 наукових робіт, в тому числі 32 монографій, 26 авторських винаходів і 21 патенту.

Американський біографічний інститут у 1996 році удостоїв її звання «Людина року», а Міжнародний біографічний центр (Кембридж, Англія) вніс до видання «2000 видатних вчених ХХ століття» (1998).

Померла 14 квітня 2003 року, похована в Харкові на кладовищі №2.

В рамках декомунізації в листопаді 2015 року проспект Постишева в місті Харкові був перейменований на проспект Любові Малої.

Джерело інформації :

В Харькове открыли мемориальную доску доктору медицинских наук Любови Трофимовне Малой [Електронний ресурс] // Харьковские известия.- Режим доступа: <http://izvestia.kharkov.ua/tv-proekty/hi/3375/1287423.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Козырь Е. В Харькове открыли мемориальную доску Любови Малой / Е. Козырь // Харьковский репортер.- 2019.- 9 марта.

Памяти великой харьковчанки // Харьков. известия.- 2019.- 7 марта.

У Харкові відкрили меморіальну дошку Любові Малій [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступа: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-lyubovi-maliy-41148.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСІЯ ПОГОРЕЛОВА

5 березня 2019 року у Харкові на будівлі будинку по вул. Юри Зойфера (колишня Анрі Барбюса), 6 відкрили барельєф і меморіальну дошку видатному вченому-математику, академіку Олексію Васильовичу Погорелову.

Автор роботи – Олександр Демченко.

Захід відбувся до 100-річчя від дня народження вченого.

Довідка: О.В. Погорелов (1919 – 2002) – заслужений діяч науки і техніки України, почесний громадянин міста Харкова, лауреат Державної премії СРСР (1950), міжнародної премії ім. Лобачевського (1959), Ленінської премії (1962), Державної премії України (1974), Премії АН УРСР ім. Крилова (1988), премії НАН України ім. Боголюбова (1998).

Олексій Погорелов народився у 1919 році. Інтерес до математики у нього з'явився ще у 13 – 14 років в роки навчання у середній школі № 80. У 1936 році Погорелов стає студентом фізико-математичного факультету Харківського університету. У 1941 році був призваний в армію і направлений у Москву, де брав участь у науково-технічних розробках оборонного характеру. У 1947 році молодий вчений захистив кандидатську дисертацію у

Московському університеті. Повернувшись до Харкова, через рік захистив докторську. Ця робота була удостоєна Сталінської премії (1950) – першої з шести престижних премій, якими були відзначені його видатні наукові досягнення. Завдяки фундаментальним дослідженням О. Погорелова

вітчизняна школа геометрії займала у другій половині ХХ століття провідне місце у світі. З 1960 року Олексій Васильович став працювати у щойно заснованому у Харкові Фізико-технічному інституті низьких температур АН України та очолив відділ геометрії. Тут талант вченого розкривається з новою силою. Підручник О.В. Погорелова з геометрії був введений у масову школу у 1982 році і до тепер є діючим у багатьох регіонах колишнього СРСР. У Фізико-математичному

інституті низьких температур Погорелов працював до переїзду у Москву у 2002 році, де і помер 17 грудня.

Першокласні підручники О.В. Погорелова для вузів і середньої школи, як і вся його науково-педагогічна спадщина, ввійшли у скарбницю світової науки.

Джерело інформації:

Виноградов А. В Харькове открыли барельеф академика Алексея Погорелова / А. Виноградов // Вечер. Харьков.- 2019.- 7 марта.

В Харькове открыли барельеф создателю известнейшего школьного учебника [Електронний ресурс] // "Status quo".- Режим доступу: http://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/06.03.2019/v_harkove_otkryli_barelef_matematiku/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Памяти великого математика // Харьков. известия.- 2019.- 7 марта.

У Харькові відкрили барельеф видатному вченому-математику, академіку Олексію Погорелову [Електронний ресурс] // Харківська обласна державна адміністрація.- Режим доступу: <https://kharkivoda.gov.ua/news/97697>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В'ЯЧЕСЛАВА СУПОНІНА

20 березня 2019 року у Харківській загальноосвітній школі №19 по вул. Рижівська, 19 відкрили меморіальну дошку одному із засновників пошукового руху в Харківській області В'ячеславу Супоніну.

Довідка: В'ячеслав Антонович Супонін присвятив своє життя пошуку та увічненню пам'яті воїнів, які загинули у роки Другої світової війни в Харківській області. В результаті пошукових операцій, проведених під його

керівництвом, вдалося встановити та увічнити на плитах братських могил та сторінках обласної «Книги пам'яті» імена майже двох тисяч безвісти зниклих воїнів.

Народився у січні 1941 року в Тюмені. У 1946 році разом із матір'ю переїхав до Харкова. Наприкінці 1970-х став одним із засновників пошукового руху на Харківщині. Свою

пошукову діяльність почав із розшуку місця загибелі свого батька – Антона Супоніна. Участь у пошуках, зустрічі та листування з ветеранами допомогли йому з'ясувати долю батька. Після цього сорок років свого життя присвятив пошуку непохованих останків радянських воїнів. Помер 16 березня 2018 року.

Джерело інформації:

В Харькове открыли мемориальную доску основателю поискового движения [Електронний ресурс] // "Status quo".- Режим доступу: http://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/21.03.2019/v_harkove_otkryli_memorialnu_yu_dosku_osnovatelyu_poiskovogo_dvizheniya/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Канунникова И. Благодаря харьковчанину неизвестные солдаты обретали имя / И. Канунникова // Веч. Харьков.- 2018.- 5 мая.

Петренко Е. Чтобы помнили / Е. Петренко [Електронний ресурс] // Время.- Режим доступу: <http://timeua.info/post/kharkov/chtoby-pomnili--14955.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Петренко Е. Чтобы помнили: Памяти одного из основателей поискового движения на Харьковщине / Е. Петренко // Время.- 2019.- 22 марта.

Петренко Є. Пошук довжиною у життя / Є. Петренко // Слово ветерана Харківщини.- 2019.- 29 берез.- 4 квіт.

У місті відкрили меморіальну дошку засновнику пошукового руху на Харківщині [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-misti-vidkrili-memorialnu-doshku-zasnovniku-poshukovogo-rukhu-na-kharkivschini-41253.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Хохлюк В. Вшанування пам'яті пошуковця / В. Хохлюк // Слово ветерана.- 2019.- 12 – 18 квіт.

БЮСТ ЛЮБОВІ ТРОХІМІВНІ МАЛОЙ

11 квітня 2019 року бюст Любові Малій відкрили у Харківському Державному Інституті терапії, що носить її ім'я.

Відкриття пам'ятного знаку відбулося в рамках міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 100-річчя від дня народження академіка Любові Малої.

Автор – народний художник України Катіб Мамедов.

Довідка: Любов Трохимівна Малая (1919 – 2003) – український терапевт, доктор медичних наук, професор, академік. З 1938 до 1946 року перебувала в рядах Радянської Армії на посадах заступника начальника сортувальних евакуаційних госпіталів, помічника начальника евакуаційного відділу фронтового евакуаційного пункту Північно-Кавказького фронту, помічника начальника лікувального відділу Харківського військового округу.

У 1950 Мала захистила кандидатську дисертацію на тему «Туберкулінодіагностика і туберкуліноterapia в клініці внутрішніх хвороб». Малая – автор понад 500 наукових праць, в тому числі 24

монографій, 26 авторських винаходів і 21 патенту.

З 1986 року була директором Харківського науково-дослідного інституту терапії Міністерства охорони здоров'я Української РСР. У 1995 і 1998 роках професор була нагороджена Орденом князя Ярослава Мудрого і Орденом Богдана Хмельницького. Працювала Любов Трохимівна до останнього дня свого життя.

Джерело інформації:

В Харькове открыт памятный монумент к 100-летию академика Любови Малой [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2019/04/11/v-harkove-otkryt-pamyatnyj-monument-k-100-letiyu-akademika-lyubovi-maloy/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В Харькове установили бюст известному врачу [Електронний ресурс] // "Status quo".- Режим доступу: http://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/12.04.2019/v_harkove_uvekovechili_izvestnogo_vracha/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Памяти великой харьковчанки // Харьков. известия.- 2019.- 18 апр.

Установлен бюст известному врачу // Вечер. Харьков.- 2019.- 16 апр.

ПАМ'ЯТНИК МИКОЛІ БОКАРІУСУ

19 квітня 2019 року біля Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. М.С. Бокаріуса відкрили пам'ятник вченому-криміналісту, одному із засновників радянської судової медицини і криміналістики Миколі Бокаріусу.

Автор – народний художник України, скульптор Катіб Мамедов.

Загальна висота пам'ятника – понад 4 м, з яких близько 2,3 м – гранітний постамент і 1,75 м – бронзова фігура вченого.

Фінансування створення пам'ятника здійснювалося Харківською міською радою.

Довідка: Микола Сергійович Бокаріус (1869 - 1931) – український вчений, один із засновників вітчизняної судової медицини. У 1895 році закінчив медичний факультет Харківського університету. З 1910

року – завідувач кафедри судової медицини Харківського університету. Пізніше – професор Харківського медичного університету. У 1923 році створив кабінет науково-судової експертизи, який в 1925 році був перетворений в науково-дослідний інститут. З 1923 року – головний державний експерт УРСР, з 1924 року – консультант Головного управління міліції і розшуку УРСР. Областю його наукових інтересів була експертиза речових доказів.

Автор низки монографій і підручників з судової медицини. Після смерті Інституту судової експертизи, яким він керував, було присвоєно ім'я М.С. Бокаріуса.

Джерело інформації:

Адамович Т. В Харькове открыли памятник Николаю Бокариусу / Т. Адамович // Харьков. известия.- 2019.- 20 апр.

Гудков А. В Харькове открыли памятник Николаю Бокариусу / А. Гудков // Вечер. Харьков.- 2019.- 23 апр.

Новый памятник установили в Харькове (фото) [Електронний ресурс] // Город Х.- Режим доступу: <https://gx.net.ua/obshhestvo/region/novyj-pamyatnik-poyavilsya-v-harkove-foto-19042019.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

У Харкові відкрили пам'ятник судовому медику Миколі Бокаріусу [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу:

<http://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-pamyatnik-sudovomu-mediku-mikoli-bokariusu-41485.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ АКСЕЛА БАКУНЦА

25 травня 2019 року у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва відкрили меморіальну дошку класику вірменської літератури Акселю Бакунцу.

Захід було присвячено 120-річчю з дня народження видатного вірменського письменника-прозаїка.

Ініціаторами події виступили релігійна громада Вірменської Апостольської Православної Церкви «Сурб Арутюн» та родичі письменника.

Місце встановлення меморіальної дошки Акселю Бакунцу вибрано не випадково, адже саме в ХНАУ ім. В. В. Докучаєва вірменський письменник у 1923 році здобув вищу освіту, ставши згодом головним агрономом Зангезурського регіону на південному сході Вірменії.

Довідка: Аксел (Аксель) Бакунц, Олександр Степанович Тевосян (13 червня 1899 р. – 8 липня 1937 р.), видатний

вірменський письменник-прозаїк, кіносценарист, перекладач і активіст.

Виріс у селянській родині, в 1923 році закінчив Сільськогосподарський Університет Харкова і став головним агрономом Зангезурського регіону.

Найпопулярніші твори «Альпійська фіалка», «Лар-Маркар», «Лист до російського царя», «Кіорес».

Аксел Бакунц також був кіносценаристом («Зангезур» та інші). Колекція коротких історій 1927 року «Мтнадзор» була опублікована англійською під назвою «The Dark Valley» в 2009 році.

У Акселя Бакунца залишилось декілька романів, які він не встиг завершити – «Хачатур Абовян», «Кармракар» (опубліковано кілька глав).

Репресований в 1937 році і розстріляний за звинуваченням в антирадянській діяльності. Реабілітований посмертно.

Джерело інформації:

В Харькове открыли мемориальную доску классика армянской литературы [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2019/05/26/v-harkove-otkryli-memorialnyu-dosku-klassiku-armyanskoj-literatury/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Класика вірменської літератури Акселя Бакунца вшанували відкриттям меморіальної дошки на Харківщині [Електронний ресурс] // Харківська

обласна рада.- Режим доступу: <http://www.oblrada.kharkov.ua/ua/press-center/news/21835-klasika-virmenskoji-literaturi-akselya-bakuntsa-vshanuvali-vidkrittiam-memorialnoji-doshki-na-kharkivshchini>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Меморіальна дошка видатному вірменину // Харьков. известия.- 2019.- 1 июня.

САД СКУЛЬПТУР «СІМ ВІДОМИХ ХАРКІВ'ЯН»

Видатні люди, які народилися, або жили на Харківщині увічніє у вигляді скульптур в самому центрі міста.

Їх встановили у ході реконструкції саду Шевченка у 2019 році. Це – композиції, присвячені художнику Іллі Рєпіну, театральному режисеру Лесю Курбасу, співаку і кіноактору Марку Бернесу, співачці Клавдії Шульженко і композитору Ісааку Дунаєвському, академіку Володимирі Вернадському, народному артисту УРСР Леоніду Бикову.

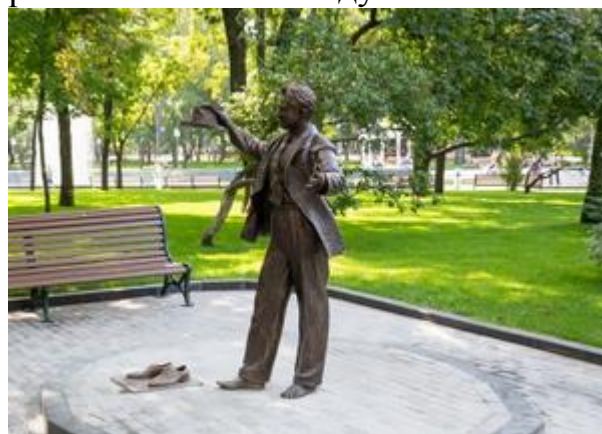

Проект «Сім відомих харків'ян» був реалізований за ініціативою Харківського міського голови Геннадія

Кернеса групою відомих харківських митців.

Першою біля «Каскаду» до дня відкриття оновленого саду встановили *«Скульптуру художнику»*, а саме *Іллі Юхимовичу Рєпіну*.

Поряд із скульптурним портретом видатного художника встановлено мольберт із рамою, ставши поруч якої, кожен зможе відчувати себе персонажем картини. Таким чином, полотно мольберта створює своєрідну фотозону для усіх бажаючих.

Інша скульптурна композиція *«Людина-невидимка і Лесь Курбас»* об'єднує скульптуру Леся Курбаса та людини-невидимки. Виготовлена вона із бронзи. Театральний режисер виглядає так, немов вийшов на прогулянку, він розслабився, зняв взуття (Курбас зображений босоніж). На обличчі його – добра посмішка, руки розгорнуті, ніби в у вітанні. «Ба, які люди!» – здається, наразі скаже Курбас. Він тримає капелюх, під яким може стати хто забажає.

Автори цих скульптурних композицій – Олександр Рідний та Анна Іванова.

Третя скульптурна композиція, встановлена у саду Шевченка, присвячена *співачці Клавдії Шульженко і композитору Ісааку Дунаєвському*. Скульптури виготовлені з бронзи: Дунаєвський грає на роялі, а Шульженко зображена із синьою хустинкою у руках.

Автор робіт – скульптор Катіб Мамедов.

У задумливій позі, слухаючи мелодії з ретро-програвача, а в ногах його лежить вірний пес – таким постав перед відвідувачами парку відомий співак та кіноактор *Марк Бернес*. Це вже четверта композиція, встановлена в рамках проекту. Її авторами стали скульптор Катіб Мамедов та

архітектор Тетяна Поліванова.

Свої дитячі роки та юність Бернес провів у Харкові, саме тут він робив перші кроки як виконавець.

Біля відомого музиканта городяни можуть не просто сфотографуватися, а й посидіти з ним поруч.

Наступною в саду ім. Шевченка з'явилась скульптура видатного вченого, *академіка Володимира Вернадського*, чие дитинство пройшло у Харкові.

Автори нової композиції – скульптор, доцент кафедри скульптури Харківської державної академії дизайну і мистецтв, заслужений діяч мистецтв України Олександр Рідний і Анна Іванова. У створенні композиції скульптори обрали «домашній» сюжет: Вернадський любив іноді готувати борщ за рецептом своєї бабусі. Дочка вченого, Ніна, називала його «кременчуцьким». Із цієї історії і склалася нова композиція.

Володимир Вернадський жив у Харкові з 1868 по 1876 рік, навчався у Харківській класичній гімназії. У 1918 році став одним із засновників і першим президентом Української академії наук, читав курс геохімії у Київському університеті і захоплено займався біогеохімією. За життя Володимир Вернадський опублікував 473 наукові праці, заснував нову науку – біогеохімію і зробив великий внесок у геохімію. З 1927 року до самої смерті займав посаду директора Біогеохімічної лабораторії при Академії наук СРСР. Вернадський виховав цілу плеяду радянських геохіміків. Із його філософського надбання найбільш відомим стало вчення про ноосферу.

Завершальною в циклі композицій «Сім видатних харків'ян», встановлених у реконструйованому саду ім. Шевченка, стала скульптура

«Маестро», народному артисту УРСР і відомому кінорежисерові Леоніду Бикову. Розміщена вона на майданчику зліва від ККЗ «Україна».

Леонід Биков не був уродженцем Харкова. Але у його житті Харків був важливим етапом. Леонід Биков закінчив акторський факультет Харківського театрального інституту, а акторську кар'єру починав у Харківському державному академічному театрі ім. Т. Г.

Шевченка.

Працюючи тут, Биков починає свою зіркову кар'єру у кіно. Роль капітана Титаренка, командира «співочої ескадрильї», із фільму «У бій ідуть одні «старики», стала прообразом скульптури, яку встановили у парку. Автор композиції – заслужений художник України Катіб Мамедов.

Джерело інформації:

«Людина-невидимка і Лесь Курбас» – незвичний погляд на відомих харків'ян (відео) [Електронний ресурс] // Харків Times.- Режим

доступу: <https://times.kharkiv.ua/uk/2019/07/27/lyudina-nevidimka-i-les-kurbas-nezvichnij-poglyad-na-vidomih-harkiv-yan-video/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

В саду появилася невидимка // Харьков. известия.- 2019.- 1 авг.

В саду Шевченко появилася академик Вернадский с оригинальным рецептом борща (ФОТО) [Електронний ресурс] // Редпост.- Режим доступу: <https://redpost.com.ua/photo/culture/1212596.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В саду Шевченка встановили скульптуру Леоніда Бикова [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/v-sadu-shevchenka-vstanovili-skulpturu-leonida-bikova-42372.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

В саду Шевченко Вернадский варит борщ // Харьков. известия.- 2019.- 13 авг.

В саду Шевченко появилася новая фотозона [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу:

<https://www.objectiv.tv/objectively/2019/07/22/v-sadu-shevchenko-poyavilas-novaya-fotozona/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В саду Шевченко установили нову скульптуру (фото) [Електронний ресурс] // Медиа група «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2019/07/28/v-sadu-shevchenko-ustanovili-novuyu-skulpturu-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В центре Харькова можно посидеть на лавочке с известным певцом (фото) [Електронний ресурс] // Город X.- Режим доступу: <https://gx.net.ua/obshhestvo/region/v-centre-harkova-mozhno-posidet-na-lavochke-s-izvestnym-pevcom.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

До дня міста в саду Шевченка мають з'явитися скульптури Ісаака Дунаєвського та Клавдії Шульженко (відео) [Електронний ресурс] // Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2019/07/30/do-dnya-mista-v-sadu-shevchenka-mayut-z-yavitsiya-skulpturi-isaaka-dunayevskogo-ta-klavdiy-shulzhenko-video/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Дуэт великих харьковчан // Харьков. известия.- 2019.- 8 авг.

Косарева А. Его кисти было все подвластно / А. Косарева // Харьков. известия.- 2019.- 25 июля.

Легендарный маэстро теперь навсегда в первой столице // Харьков. известия.- 2019.- 15 авг.

Скульптор Катиб Мамедов: В Харьков меня направил Всевышний [Електронний ресурс] // Редпост.- Режим доступу: <http://dozor.kharkov.ua/photo/culture/1217713.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Скульптура известнейшего художника Ильи Репина в саду Шевченко [Електронний ресурс] // kharkovgo.- Режим доступу: <https://kharkovgo.com/places/monumenty/skulpturu-izvestnejshego-hudozhnika-ili-repina-v-sadu-shevchenko/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Я люблю тебя, жизнь ... // Харьков. известия.- 2019.- 10 авг.

МЕМОРИАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЮРІЯ ГУРОВОГО І ВОЛОДИМИРА РЕУСОВА

22 серпня 2019 року на будівлі Харківського національного університету будівництва і архітектури (вул. Сумська, 40) встановили меморіальні дошки Почесним громадянам міста Юрію Гуровому і Володимиру Реусову.

Автор меморіальних дощок – харківський скульптор Олександр Рідний.

Юрій Гуровой був відомим будівельником, професором, головою Харківського міськвиконкому у 1969 – 1976 роках. *Володимир Реусов* – легендарним організатором розвитку Харкова, заслуженим будівельником України.

Під керівництвом **Юрія Гурового** була побудована магістраль до Салтівського житлового масиву від вулиці Весніна, забудовані проспект Гагаріна, Салтівське шосе, споруджено лікарняний комплекс у 602-му мікрорайоні. При ньому щорічно будували близько 17 тисяч кв. метрів житла, людей переселяли із бараків у нові квартири, будувались дитячі садки і гуртожитки.

Володимир Реусов у 1968 – 1985 роках завідував будівельним відділом обкому партії, а з 1991 року – професором кафедри архітектурних конструкцій Харківського державного

технічного університету будівництва і архітектури. Брав участь у проектуванні ККЗ «Україна», басейну «Піонер» та інших об'єктів.

Автор меморіальних дощок – відомий скульптор Олександр Рідний.

Джерело інформації:

Косарева А Строителям Харькова / А. Косарева // Харьков. известия.- 2019.- 24 авг.

У Харкові відкрили меморіальні дошки Юрію Гуровому та Володимиру Реусову [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialni-doshki-yuriyu-gurovomu-ta-volodimiru-reusovu-42462.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ АРКАДІЯ СТОЛІНА

1 вересня 2019 року на будівлі Харківського фізико-математичного ліцею №27 відкрито меморіальну дошку легендарному вчителю математики, Заслуженому вчителю України Аркадію Володимировичу Століну.

Довідка: Аркадій Столін був у числі засновників славетної фізико-математичної школи №27, що відкрилася у 1963 році, та викладав математику в цій школі до 90-х років минулого століття, виховавши понад 200 майбутніх професорів математики, які нині працюють на всіх континентах Землі.

Життя Століна було непростим, часом фантастичним, безсумнівно героїчним і не проминуло, здається, жодного гострого вигину радянської історії. Син репресованих батьків, Столін у 15 років, приховавши вік, пішов

добровольцем на фронт, закінчив Краснодарське кінноартилерійське училище, почав війну в Західній Україні у якості командира взводу розвідки 4-ї дивізії прориву Резерву Верховного Командування, але незабаром став взводним 15-ої батареї 4-го дивізіону бригади важких мінометів цієї ж дивізії.

Після війни, закінчивши за рік відсутні класи середньої школи,

вступив до Харківської радіолокаційної академії ім. Говорова, де незмінно був «сталінським» стипендіатом за відмінне навчання. Однак, на останньому курсі академії, у 1952 році, командуванню стало відомо про долю розстріляного в 1938 році батька Століна. Молодого офіцера виключили з академії та з партії й відправили дослужувати у Західносибірський військовий округ. Реабілітували Століна вже після смерті Сталіна.

Звільнившись з армії у 1955 році, Аркадій Володимирович за півтора року з відзнакою закінчив курс у Харківському університеті й почав працювати вчителем математики. Учителем він і залишався до кінця життя. По всьому світу працюють його учні, і не тільки в галузі математики. Всі вони з любов'ю та вдячністю згадують свого учителя.

Джерело інформації:

Знаменитому харківському учителю установили меморіальну дошку [Електронний ресурс] // Status quo.- Режим доступу: https://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/02.09.2019/znamenitomu_harkovskomu_uchitelyu_ustanovili_memorialnuyu_doshku/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

На фізико-математичному ліцеї №27 відкрито меморіальну дошку відомому харківському вчителю [Електронний ресурс] // Харків Times.- Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/uk/2019/09/01/na-fiziko-matematichnomu-litseyi-27-vidkrito-memorialnu-doshku-vidomomu-harkivskomu-vchitelyu/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ІГОРЯ ТОЛМАЧОВА

10 вересня 2019 року на фасаді будівлі фізико-технічного факультету Харківського національного університету імені Каразіна відкрили меморіальну дошку в пам'ять про загиблого випускника і громадського активіста Ігоря Толмачова, який загинув під час траурної ходи в лютому 2015 року.

Довідка: Ігор Толмачов (10 травня 1962 – 22 лютого 2015, Харків) – фізик, організатор і координатор Євромайданівського та волонтерського руху в Харкові, учасник самооборони, громадський активіст.

Навчався на фізико-технічному факультеті університету. Працював науковим співробітником в Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут». У 1997 році працював в сфері транспортно-експедиційних послуг. Був виконавчим директором науково-виробничої фірми ТОВ «Вуглець». Під час Революції Гідності був одним з координаторів харківського Євромайдану.

Толмачов став однією з чотирьох жертв теракту, коли 22 лютого 2015 року в Харкові під час траурної ходи, присвяченої пам'яті Героїв Небесної

сотні, біля Палацу спорту стався вибух, в результаті якого на місці загинули двоє людей, ще двоє померли в лікарні, також були поранені 11 осіб.

Разом з ним загинув 52-річний підполковник міліції Вадим Рибальченко, а пізніше в лікарні померли студент Микола Мельничук і школяр Данило Дідик.

24 лютого 2015 року за громадянську мужність, патріотизм, самовіддане служіння українському народові Ігор Толмачов нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

Джерело інформації:

Андреева А. На одном из зданий университета появится доска в честь активиста Евромайдана / А. Андреева // Вечер. Харьков.- 2018.- 4 окт.

В Харкові увічнили пам'ять загиблого в теракті євромайданівця Ігоря Толмачова [Електронний ресурс] // MediaPort.- Режим доступу: <https://www.mediaport.ua/v-harkovi-uvichni-pamyat-zagiblogo-v-terakti-ievromajdanivcya-igorya-tolmachova>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

В Харькове открыли мемориальную доску погибшему евромайдановцу Игорю Толмачеву [Електронний ресурс] // Новости Харькова.- Режим доступу: <https://mykharkov.info/news/v-harkove-otkryli-memorialnuyu-dosku-pogibshemu-evromajdanovtsu-igoryu-tolmachevu-97415.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

На будівлі харківського вишу встановили пам'ятну дошку на честь євромайданівця Ігоря Толмачова [Електронний ресурс] // Харьков.comments.ua.- Режим доступу: <https://kharkov.comments.ua/news/nabudivli-harkivskogo-vishu-vstanovili-pamjatnu-doshku-na-chest-evromajdanivcya-igorja-tolmachova/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкрили меморіальну дошку фізику, загиблому внаслідок теракту біля Палацу спорту [Електронний ресурс] // Деро.ua. Харків.- Режим

доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-fiziku-zagiblomu-vnaslidok-teraktu-bilya-palatsu-sportu-201909101026264>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА ОВСЯНКІНА

25 жовтня 2019 року на будинку №11 по вул. Дерев'янку у Харкові відкрили меморіальну дошку учаснику Другої світової війни, скульптору-монументалісту Михайлу Овсянкіну.

У цьому домі скульптор проживав з 1963 по 2009 рік.

Михайло Овсянкін – автор пам'ятника «Батьківщина-Мати» на Меморіалі Слави у Харківському лісопарку.

Меморіальну дошку відкрили за ініціативи ветеранів війни і голови Адміністрації Київського району Неллі Казанжиевої за підтримки депутатів міської ради.

Створили її – скульптор Сергій Ястребов і громадський діяч, мистецтвознавець Петро Прокопенко, який виступив архітектором.

М. Овсянкін – автор пам'ятника «Батьківщини-Матері» на Меморіалі Слави у Лісопарку та інших

загальновідомих у Харкові робіт: скульптур на будівлі Південного вокзалу з гербами УРСР і СРСР, бюсту Миколи Скрипника на вул. Пушкінській, пам'ятника загиблим авіаторам Харківського загону та пожежним Чорнобиля, пам'ятника Клавдії Шульженко, меморіальної дошки одному з основоположників космонавтики Юрію Кондратюку та ін.

Він також створив майже половину пам'ятників на братських могилах у Харківській області. Крім того, побудував меморіальний комплекс у Дніпрі, його роботи є в Полтаві, Кременчуці, Запоріжжі, в місті Барвінкове, селі Гусарівка та інших містах і селах.

Довідка: Михайло Овсянкін (1922 – 2009) народився в місті Кірові Калузької області. У жовтні 1940-го року був призваний в армію. Війну зустрів на кордоні в Прибалтиці. Воював у «чорній піхоті», коли танкові війська залишилися без техніки, тільки танкісти в чорному обмундируванні. У званні гвардії сержанта служив командиром відділення, баштовим стрільцем, радистом у 22-й легкотанковій бригаді, 45-м танковому полку, 112-му окремому танковому батальйоні на Північно-Західному та Ленінградському фронтах, у 168-му танковому полку 5-го механізованого корпусу на Сталінградському, Західному і 1-му Українському фронтах. 15 жовтня 1941 року був контужений. У Корсунь-Шевченківській операції отримав важке поранення, був направлений до шпиталю на Кавказі. З жовтня

1944 року служив у військах Закавказького військового округу, де і зустрів перемогу.

У 1946 році був звільнений у запас. Працював учителем малювання у Кіровському педучилищі. Вступив до Художньої академії. Спочатку хотів вступити на живописний факультет до Тбіліської академії мистецтв, але вибрав скульптуру. Після навчання був направлений на творчу роботу у харківську організацію Спілки художників України. Нагороджений орденом «За мужність», медалями «За перемогу над Німеччиною», «За оборону Сталінграда» та іншими військовими нагородами. Заслужений діяч мистецтв УРСР, член Національної спілки художників України.

Джерело інформації:

В Харькове установили меморіальную доску известному скульптору Михаилу Овсянкину [Електронний ресурс] // Харьковские известия.- Режим доступу: <http://izvestia.kharkov.ua/tv-proekty/hi/3712/1296254.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В Харькове установили меморіальную доску автору Родины-матери на Мемориале славы [Електронний ресурс] // KharkivToday.- Режим доступу: <https://2day.kh.ua/v-harkove-ustanovili-memorialnuyu-dosku-avtoru-rodiny-materi-na-memoriale-slavy>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Памяти известного скульптора // Харьков. известия.- 2019.- 26 окт.

У Харкові відкрили меморіальну дошку автору «Батьківщини-Матері» Михайлу Овсянкіну [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-avtoru-batkivschini-materi-mikhaylu-ovsyankinu-43076.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЮРІЯ ШРАМКА

4 листопада 2019 року у Харкові, на будинку, розташованому по вулиці Свободи, 8, де з 2001 по 2009 роки проживав генерал-майор, Почесний громадянин міста Харкова та Почесний громадянин Харківської області Юрій Меркурійович Шрамко, встановили меморіальну дошку.

Відкриття цієї дошки прямо суперечить Закону України «Про засудження комуністичного і націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні і заборону пропаганди їх символіки».

Юрій Меркурійович Шрамко протягом 28 років перебував на службі в радянських органах державної безпеки. З 1963 по 1991 роки обіймав високі посади у структурі КДБ. У 1980-1987 роках був начальником управління цього відомства у Харківській області, а у 1987-1991 роках – начальником Управління КДБ по Києву і Київській області.

На цей час від меморіальної дошки відбитий барельєф із зображенням Шрамка, а сама дошка вкрита поліетиленом і обмотана скотчем.

З фасаду будівлі на вулиці Свободи в центрі Харкова дошка не демонтована.

Не виключено, що організатори встановлення дошки реставрують її.

Встановити меморіальну дошку почесному громадянину Харкова і Харківської області Юрію Шрамку міськрада попросила громадська організація «Харківський клуб «Генерал».

Джерело інформації:

В Харькове открыли мемориальную доску бывшему генералу КГБ [Електронний ресурс] // ХарківTimes.- Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/2019/11/04/v-harkove-otkryli-memorialnuyu-dosku-byvshemu-generalu-kgb/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В Харькове «законсервировали» мемориальную доску генералу КГБ [Електронний ресурс] // Информационное сопротивление.- Режим доступу: <https://sprotyv.info/news/v-harkove-zakonservirovali-memorialnuju-dosku-generalu-kgb/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

У Харкові відкрито меморіальну дошку Почесному громадянину міста та області Юрію Шрамку [Електронний ресурс] // Харківська обласна рада.- Режим доступу: <http://oblrada.kharkov.ua/ua/press-center/news/22834-ukharkovi-vidkrito-memorialnu-doshku-pochesnomu-gromadyaninu-mista-ta-oblasti-yuriyu-shramku>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові, незважаючи на терміни та декомунізацію, встановили меморіальну дошку генералу КДБ [Електронний ресурс] // Деро.ua.- Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/u-kharkovi-nezvzhayuchi-na-termini-ta-dekomunizatsiyu-vstanovili-memorialnu-doshku-generalu-kdb-201911041056791>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові «законсервували» меморіальну дошку генералу КДБ [Електронний ресурс] // Деро.ua.- Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/u-kharkovi-zakonservovali-memorialnu-doshku-generalu-kdb-201911241068544>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ОЛЕКСАНДРА МЕЩАНИНОВА

5 грудня 2019 року на фасаді будівлі педіатричного відділення міської дитячої клінічної лікарні №19 (вул. Полтавський шлях, 152) відкрили меморіальну дошку видатному вченому, філософу, педагогу, лікарю, професору Олександр Мещанінову.

Раніше в цій будівлі знаходилася 9-та Холодногірська лікарня, де працював хірург.

Довідка: Олександр Іванович Мещанінов народився 16 серпня 1879 року в місті Путивлі Курської губернії. Батько помер через кілька днів після народження сина, залишивши родину практично без засобів до існування. Вдова віддала сина на піклування брата до Києва, який влаштував племінника в гімназію. Олександр з ранніх років захоплювався читанням.

Майбутній хірург прагнув бути якомога більш самостійним. Гімназист давав приватні уроки, готував молодших учнів до іспитів. Частину невеликої суми, яку заробляв, пересилав матері. Навчався у Київському університеті.

У 1919 році виграв конкурс на заміщення посади головного лікаря Холодногірської лікарні і пропрацював на цій посаді 35 років. У 1926 році на базі 9-ої лікарні створили кафедру хірургії та гінекології Харківського інституту удосконалення лікарів (нині – Харківська медична академія післядипломної освіти). Олександр Мещанінов 30 років керував кафедрою, де було підготовлено багато широко ерудованих лікарів-фахівців.

У роки війни залишився в окупованому Харкові і продовжив очолювати лікарню, на базі якої створили військовий госпіталь: хірург і його колектив таємно лікували радянських бійців, які потрапляли до них. За роки окупації Олександр Мещанінов і його медперсонал змогли вилікувати близько 2 тис. поранених бійців. Також допомагав людям похилого віку, бідним жителям Холодногірського району, яким потрібна була їжа і одяг. Рятуював молодих людей від відправки до Німеччини (ставив їм діагнози, з якими не відправляли на роботи).

11 липня 1945 року Олександра Мещанінова нагородили орденом Трудового Червоного Прапора.

До 1954 року Олександр Мещанінов провів не менш 15 тис. операцій. Протягом багатьох років був почесним головою обласного та міського товариства хірургів, членом ради професорів Харківського медичного інституту.

Помер 1 січня 1965 року.

Іменем професора Мещанінова у Харкові названа одна з вулиць і Міська клінічна лікарня швидкої та невідкладної допомоги №4.

Ризикуючи життям, у роки війни врятував від нацистів сім'ю євреїв. За їх поданням, 11 червня 1996 року Інститут Яд Вашем в Єрусалимі удостоїв Олександра Івановича звання – Праведник народів світу.

Гімназист Олександр Мещанінов записав у своєму щоденнику: «Все своє життя, силу і енергію я віддам вам, люди!» – і виконав обіцянку.

Джерело інформації:

Адамович Т. Посвятить жизнь людям / Т. Адамович // Харьков. известия.- 2019.- 7 дек.

В Харькове откроют мемориальную доску выдающемуся хирургу [Електронний ресурс] // «Status quo».- Режим доступу: https://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/03.12.2019/v_harkove_otkroyut_memori_alnyu_dosku_vydayuschemusya_hirurgu/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В Харькове відкрили меморіальну дошку видаючомуся ученому и врачу Александру Мещанинову (ФОТО) [Електронний ресурс] // Городской дозор.- Режим доступу: <http://dozor.kharkov.ua/photo/obshestvo/1216701.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

В Харькове відкрили меморіальну дошку видаючомуся ученому-врачу Александру Мещанинову (фото) [Електронний ресурс] // «Медиа группа «Объектив».- Режим доступу: <https://www.objectiv.tv/objectively/2019/12/05/v-harkove-otkryli-memorialnuyu-dosku-vydayushhemusya-uchenomu-vrachu-aleksandru-meshhaninovu-foto/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Открыли меморіальную дошку видаючомуся хирургу // Веч. Харьков.- 2019.- 10 дек.

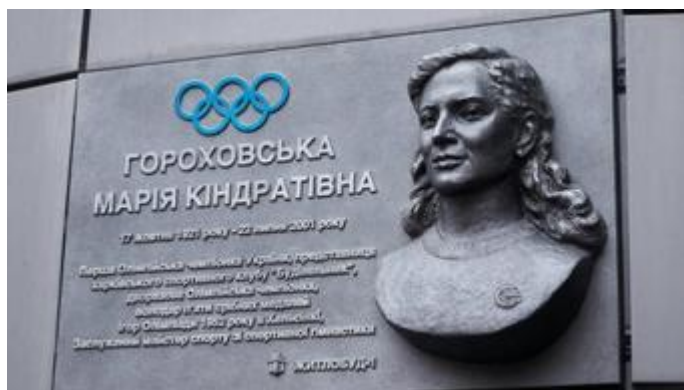
У Харкові відкрили меморіальну дошку Олександрові Мещанинову [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkrili-memorialnu-doshku-oleksandrovi-meschaninovu-43454.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові відкриють меморіальну дошку хірургу Олександрові Мещанинову [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-vidkriyut-memorialnu-doshku-khirurgu-oleksandru-meschaninovu--43405.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

У Харкові увічнять пам'ять відомого хірурга [Електронний ресурс] // Деро.ua.- Режим доступу: <https://kh.depo.ua/ukr/kh/u-kharkovi-uvichnyat-pamyat-vidomogo-khirurga-201912021073094>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МАРІЇ ГОРОХОВСЬКОЇ

13 грудня 2019 року у Харкові на фасаді будівлі по вул. Алчевських, 43 відкрили меморіальну дошку гімнастці, олімпійській чемпіонці Марії Кіндратівні Гороховській.

Меморіальну дошку легендарній гімнастці встановили на фасаді будівлі, де раніше знаходився спортклуб «Будівельник», за який вона виступала. Автор – харківський скульптор Олександр Рідний.

Марія Гороховська в 1952 році стала першою в історії Олімпійських ігор абсолютною

чемпіонкою в особистій першості, а також єдиною володаркою відразу семи нагород, двох золотих і п'яти срібних, завойованих жінкою в рамках однієї

Олімпіади. Вона також залишається найстаршою з усіх абсолютних олімпійських чемпіонок (завоювала це звання у 30 років).

Довідка: Марія Кіндратівна Гороховська народилася в Євпаторії 17 жовтня 1921 року. Закінчила Феодосійський технікум фізкультури. У 1941 році поїхала вступати до Ленінградського інституту фізичної культури. На початку блокади Ленінграда працювала в шпиталі, була евакуйована в Казахстан. Після війни повернулася в Ленінград, де закінчила Ленінградський державний інститут фізичної культури ім. П.Ф. Лесгафта.

Спочатку тренувалася в Ленінграді на кафедрі ЛГІФК, виступала за СК «Буревісник». У 1950 році переїхала до Харкова, де до 1954 року виступала за харківський спортивний клуб «Будівельник». Після закінчення спортивної кар'єри поїхала в Євпаторію і працювала дитячим тренером, а також викладала в Євпаторійському технікумі фізкультури.

У 1990 році емігрувала до Ізраїлю, де до своєї смерті в 2001 році продовжувала тренувати дітей.

Джерело інформації:

В Харькове увековечили память олимпийской чемпионки Марии Гороховской (ФОТО) [Електронний ресурс] // Городской дозор.- Режим доступу: <http://dozor.kharkov.ua/news/social/1216988.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

Великой землячке посвящается // Харьков. известия.- 2019.- 14 дек.

В Харькове увековечили память олимпийской чемпионки Марии Гороховской [Електронний ресурс] // Харків Times.- Режим доступу: <https://times.kharkiv.ua/2019/12/13/v-harkove-uvekovechili-pamyat-olimpijskoj-chempionki-marii-gorohovskoj/>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

У Харкові увічнили пам'ять олімпійської чемпіонки Марії Гороховської [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету.- Режим доступу: <https://www.city.kharkov.ua/uk/news/u-kharkovi-uvichni-pamyat-olimpiyskoi-chempionki-marii-gorokhovskoi-43529.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

**ПАМ'ЯТНИКИ ТА МЕМОРІАЛЬНІ ДОШКИ,
ВІДКРИТІ У 2019 РОЦІ В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК
НА ЧЕСТЬ НАГОРОДЖЕННЯ МІСТА ІЗЮМА
ОРДЕНОМ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ І СТУПЕНЯ**

Пам'ятний знак на честь нагородження міста Ізюму Орденом Вітчизняної війни I ступеня відтепер буде розміщуватися на горі Кременець.

Його встановили на початку алеї, яка веде до Братської могили і пам'ятника «Скорботна мати».

Раніше (до 2016 року) пам'ятник стояв на центральній площі Ізюма.

Довідково, гора Кременець – це найвища точка Харківської області (218 метрів над рівнем моря і 160 метрів над Сіверським Дінцем).

Джерело інформації:

Саму високу точку Харьковщины украсили монументом (ФОТО) [Електронний ресурс] // Дозор. Неделя.- Режим доступу: <https://dozor.com.ua/news/region/1217089.html>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

На самой высочайшей точке области установили памятный знак [Електронний ресурс] // «Status quo».- Режим доступу: https://www.sq.com.ua/rus/news/novosti/20.09.2019/na_samoy_vysokoy_tochke_oblasti_ustanovili_pamyatnyy_znak/, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані рос. мов.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ АНАТОЛІЯ ЛАГОДЮКА
У БОГОДУХОВІ**

На стіні Богодухівської центральної районної лікарні відкрили меморіальну дошку почесному громадянину Богодухівського району (помертньо), депутату районної ради, ортопеду-травматологу хірургічного відділення Богодухівської центральної районної лікарні *Анатолію Володимировичу Лагодюку*.

Джерело інформації:

Відкрито меморіальну дошку лікарю // Вісник Богодухівщини.- 2019.- 21 черв.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ СІБІЛЬОВА
В ІЗЮМІ**

На фасаді Ізюмського Краєзнавчого музею встановили меморіальну дошку його засновнику Миколі Вікентійовичу Сібільову.

Автор та виконавець проекту – випускник Ізюмської художньої школи, скульптор Роман Блажко.

Кошти на виготовлення меморіальної дошки було виділено із місцевого бюджету.

Джерело інформації:

Григоренко К. В Ізюмі встановили дошки відомим землякам / К. Григоренко // Обрії Ізюмщини.- 2019.- 27 лип.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ СЕРГІЯ ВАСИЛЬКІВСЬКОГО
В ІЗЮМІ**

На стіні Ізюмської художньої школи встановили меморіальну дошку видатному українському живописцю, земляку С.І. Васильківському.

Автор та виконавець проекту – випускник Ізюмської художньої школи, скульптор Роман Блажко.

Кошти на виготовлення меморіальної дошки було виділено із місцевого бюджету.

Джерело інформації:

Григоренко К. В Ізюмі встановили дошки відомим землякам / К. Григоренко // Обрії Ізюмщини.- 2019.- 27 лип.

**ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК
ВОЇНАМ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТАМ
У НОВОВОДОЛАЗЬКОМУ РАЙОНІ**

16 листопада 2019 року у Мелихівці (Старовірівська сільська рада, Нововодолазький р-н) відкрили пам'ятний знак воїнам-інтернаціоналістам.

Джерело інформації:

Відкриття пам'ятного знаку воїнам-афганцям у с. Мелихівка [Електронний ресурс] // Нововодолазька районна державна адміністрація.- Режим доступу: <http://novovodolagarda.gov.ua/news/id/1658>, вільний.- Назва з екрану.- Текст на екрані укр. мов.

Світайло Л. Символ мужності та героїзму / Л. Світайло // Вісті

Водолажчини.- 2019.- 23 лист.